

DE VERLOOFDE.

VRIJ NAAR HET DUITSCH

DOOR MEVROUW J.

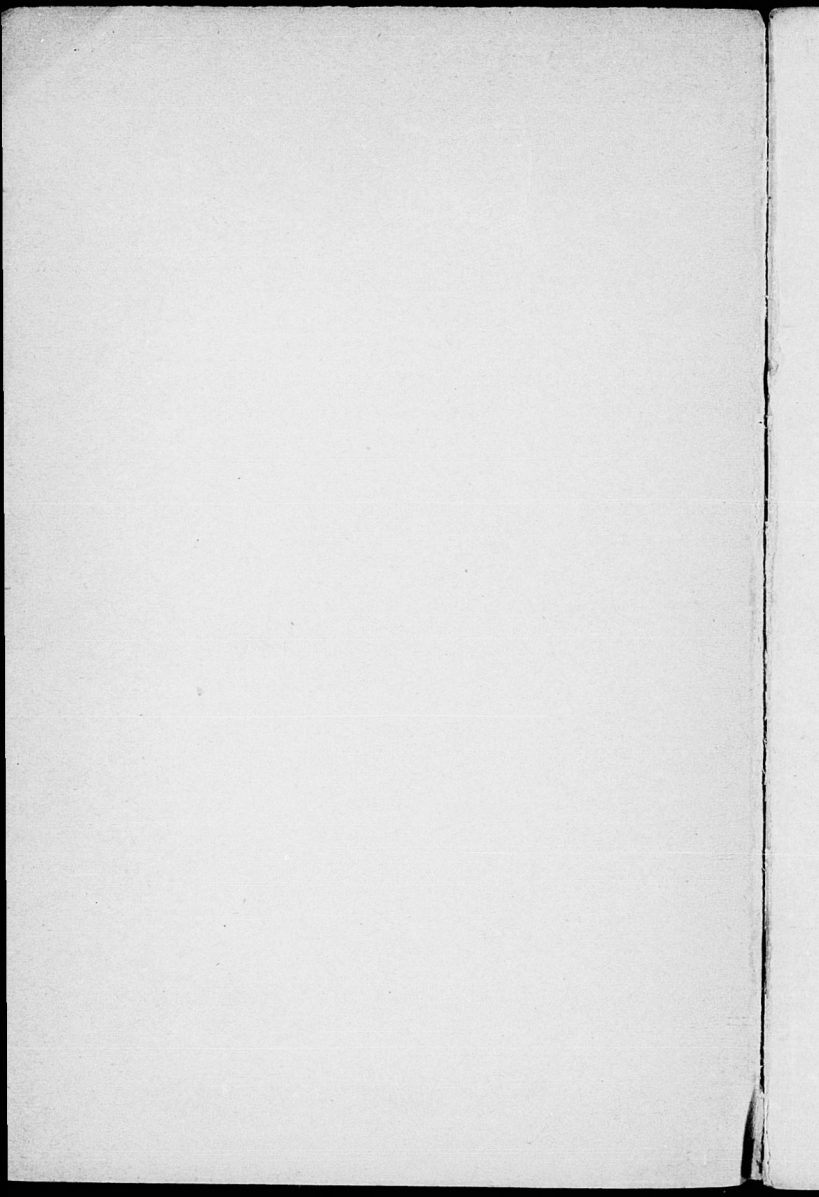
KERKELIJK GOEDGEKEURD.

H. COEBERGH,
HAARLEM.

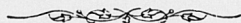
1896.

Per

Vak 165

DE VERLOOFDE.

DEVELOPMENT

1. The first step in the development of a new product is the identification of a need or a problem that the product will solve. This is often done through market research and customer feedback.

Per. 165

372

DE VERLOOFDE.

VRIJ NAAR HET DUI TSCH

DOOR MEYROUW J.

KERKELIJK GOEDGEKEURD.

Liturgische Vereeniging
Aartsbisdom UTRECHT
Volgnummer Bibliotheek

H. COEBERGH,
HAARLEM.

1896.

IMPRIMATUR.

H. F. J. RIKMENSPOEL,

Librorum censor.

Amstelodami. die 1 Jan. 1896.

Gulpen, druk van M. Alberts en Zonen.

VOORREDE.

»Mijn kind! Geen ijle droom vol minnen,
Is voor den mensch de huwlijksband,
Maar wel een ernstig, nieuw beginnen,
Van 't leven, aan des Heeren hand.
Hij maakt een Eden van deez' aarde,
Als deugd en trouw zijn leidsters zijn;
Waar geen geloof aan trouw zich paarde,
Daar brengt hij niets als hellepijn.»

O. V. REDWITZ (vrij gevolgd.)

»**E**r is nog eene leemte in onze litteratuur; wij bezitten geen enkel werkje voor onze dochters, dat haar tot richtsnoer kan dienen in de verlovingsdagen, tijdens het engagement»

Zoo sprak een zeer verlicht en godvreezend priester tot mij, en ik vond dat hij gelijk had. En toch is de verlovingstijd veel gewichtiger en van grootere beteekenis, dan men bij eene oppervlakkige beschouwing wel zou denken. — Ja, de dagen van het engagement hebben eene vérstrek-kende beteekenis, want zij moeten dienen tot eene waardige voorbereiding tot het huwelijk, waarvan zij, als het ware, het voorspel, de liefelijke en toch ernstige afbeelding zijn. De dagen van het engagement brengen, zonder twijfel, ook reeds plichten

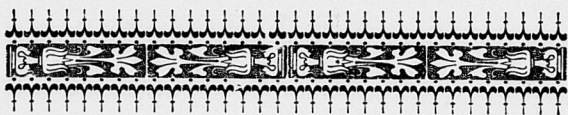
mede, die, wanneer zij ernstig en trouw volbracht worden, een rijken zegen voor het geheele huwelijksleven kunnen aanbrengen. —

Zoo heb ik dan met Gods genade eene poging gewaagd, om de jonge verloofden over menige zaak in te lichten, met hare plichten bekend te maken en aan te wijzen, hoe zij reeds de dagen van het engagement verdienstelijk maken en heiligen kunnen voor tijd en eeuwigheid.

Moge de Hemel mijnen kleinen arbeid zegenen.

DE SCHRIJFSTER.

Eenige woorden tot inleiding.

Van Kind tot Jonkvrouw.

Op de schemering van den aanbrekenden morgen volgen noch onmiddellijk de verblindende glanzende stralen van de volle middagzon, noch het helle licht van den dag. Langzaam en zacht ineensmeltende, de schrille tegenstellingen opheffende, verschijnt het morgenrood als verkondiger van den nieuw beginnenden tijd.

Ook de roos ontwikkelt zich niet eensklaps uit den groenen knop; slechts zachtjensaan werken licht en warmte op haar in, ontsluiten haren kelk, en lokken het eene blad na het andere uit zijne stille verborgenheid, uit zijn droomleven tot de frische, echte werkelijkheid van den bloei op.

Maar is het jonge menschenkind, dat in zijn wiegje ligt en droomt, ook niet zulk een rozenknopje? Zonder dat het er iets van bemerkt, om-

dat het er geen bewustzijn van heeft, ontvlucht het geluk der kinderjaren. Later ontwikkelen het onderwijs en de opvoeding den gedachtengang. De jaren vlieden heen, en eens slaat voor de meeste jonge meisjes het uur, waarop zij de korte jurk afleggen en de kinderschoenen uittrekken.

Dan wijkt het morgenrood, om voor het volle, heldere zonnelicht plaats te maken. De knop heeft het zachte omhulsel doen openspringen, vrij ademt de roos in de lichtende hoogte, haar geurig bloemenleven te gemoet, — nieuwe gevoelens — nieuwe gedachten — nieuw leven — nieuwe plichten! Een geheimzinnig voorgevoel van de eigenlijke roeping der vrouw, doortintelt dan de jeugdige borst, een onverklaarbaar iets beheerscht de gevoelens, nu eens vreezend, dan eens jubelend, dan weer hakend en verlangend naar een onbepaald doel, dan weer geheel zonder wenschen; kortom, het is aan altijd afwisselende gewaarwordingen prijsgegeven.

De schrede van Kind tot Jonkvrouw is gedaan.

»Vol lijden en verblijden,
Gedachtenvol zijn.» —

Deze menigvuldige gemoedsstemmingen zijn voor het jonge meisje niet zonder gevaar, en er is eene verstandige en ervaren leiding der ouders en ook

een ernstig medewerken noodig, opdat noch eene ongezonde dweeperij, noch een onbeteugelde hartstocht plaats hebben en de heerschappij over de onervaren ziel erlange. Zij weet immers nog geen weg met de overmaat harer gevoelens, en nooit mag zij er onvoorwaardelijk aan toegeven, anders zou zij op het kind gelijken dat in onverstandig begeeren de maan zou willen hebben.

In dien tijd is een verdubbeld gebed en een stil inkeeren in zich zelve voor alles noodzakelijk.

En dan ook een ernstig bezigzijn, dat niet te veel ledigen tijd toelaat, en terzelfder tijd hoofd en hand in beslag neemt. Daardoor wordt het best de storm van den hartstocht onderdrukt, de ziekelijke stemming verzacht en dat lieftelelijk evenwicht hersteld, waarbij alleen de jeugd en de deugd op zegenbrengende wijze kunnen gedijen.

Het jonge meisje moet eene zekere heerschappij over hare wenschen en over zich zelve verkrijgen, het moet leeren, als het noodig mocht blijken, van de vervulling er van afstand te doen en niet de eenige roeping der vrouw zoeken in het zich aan een man verbinden. Maar al te licht zou eene hoogst verderfelijke dwaling zware gevolgen kunnen na zich sleepen. Het overvolle hart, dat naar liefde verlangt en liefde zou willen geven, moet zich hoeden, om deze gevoelens al te vlug te openbaren.

Wanneer zij op eenen onwaardige zijn gericht, zou de jeugdige onervarenheid maar al te licht misbruikt kunnen worden.

De eerste schrede in de wereld.

Met haar verschijnen in de gezelschappen, met deze zoogenaamde eerste schrede in de wereld, verlaat de jonkvrouw den engen kring harer speelgenooten en vriendinnen en zal zij zich met jonge en meer gerijpte mannen de maatschappelijke vormen eigen maken en zich daarin leeren oefenen. Misschien heeft zij zich wel, door hare verbeeldingskracht geholpen, uit datgene wat zij reeds gehoord of gelezen had, een eigen ideaal gevormd, dat zij, als een verborgen schat, uit de eenzaamheid van haar kamertje in de helderverlichte gezelschapszaal, en overal waar zij mocht komen, medeneemt. Dit ideaal in levende lijve voor zich te zien, het te vinden en te ontmoeten, dat is het denkbeeld dat vaak dag en nacht de ziel van het jonge meisje vervult. In dit verlangen ligt evenwel een groot gevaar. Het bewustzijn, dat zij reeds vroegtijdig wordt opgemerkt, bewonderd en misschien reeds verloofd zal zijn, en te weten dat daardoor het hooge doel van de beminnende vrouw

bereikt is, is zeer verlokkelijk. Het zou, onder zekere omstandigheden, zelfs niet zoo heel moeilijk zijn om dat gedroomde ideaal te vinden, want het verlangen om zich zelve en hare vrijheid aan een beminden man te schenken, maakt de taak gemakkelijker dan men wel denkt. De jonge maagd is verrukt — zij waant dat zij reeds spoedig begrepen is, zij meent dat haar smaak en hare inzichten geheel en al overeenstemmen met die des uitverkorene, zij luistert vol aandacht naar zijne gesprekken, zij gevoelt dat zij hem meer en beter dan anderen zou kunnen liefhebben, en geheel haar leven den zijnen zou kunnen wijden. Wel haar, wanneer dit eerste gewaarworden haar niet bedriegt, wanneer het ideaal tot eene werkelijkheid en de wederzijdsche genegenheid eene duurzame verbintenis wordt.

Maar hoe de juiste keuze te treffen? Waar de rechte onderscheiding tusschen bedrog en waarheid, tusschen licht en valschen schijn?

Nooit is een onbevungen oordeel noodzakelijker dan in die eerste onervaren jeugd; nooit meer, dan juist in dien tijd, als het woord des dichters zoojuist het meisje schildert:

»Reeds half Maagd
En toch nog half Kind!»

Maar al te licht wordt het hart het slachtoffer zijner dwaling. Het neemt voor echte munt, wat het zelf zoo gaarne gelooft, het vult uit eigen fantaisie schoonheid en ontbrekende talenten aan en verzadigt zich aan de gladde woorden, die de vleierij haar toefluistert. En hoe dikwijls is niet de schoonheid bedriegelijk, hoe zeer liggen niet schijn en lagen, recht en onrecht naast elkander! Wees dan zeer omzichtig in uwen omgang en meer nog in de keuze eens verloofde! Ban elke ijdele ingenomenheid met u zelve uit het schuldelooze heiligdom van uw hart! Maar pleeg voor alles raad met den goeden God, bid hem dat hij u verlichte en uwe keuze geleide, alvorens gij u verbindt! De man in de wereld is geheel anders als de man in het dagelijksch leven. Het zou volstrekt niet onmogelijk zijn dat een wolf zich onder de schapenvacht verborgen hield. — Mijn goede grootvader zaliger, die zich niet slechts op eene rijke ondervinding en eene degelijke beschaving, maar ook op eene uitstekende menschenkennis beroemen kon, schreef op mijn 18^{den} verjaardag een bekoorlijk gedicht in mijn album, waarvan ik hier het eerste vers laat volgen:

»Vertrouw toch niet!

Vertrouw niet ieder man, die vol verrukken
Zich tot u spoedt, om u de hand te drukken,
En voor hij u kennen kon,
Zijn liefde u noemt, zijn levenszon.
Slaat eens de ure van 't gevaar,
Dan wordt gij, tot uw schrik, gewaar,
Hoe 't valsche hart u heeft bedrogen,
U liefde en trouw heeft voorgelogen:
Vertrouw toch niet!"

Deze gulden woorden zou elk jong meisje bij hare intrede in de wereld in haar hart en geheugen moeten schrijven. Zelfs de mogelijkheid van op smartelijke wijze te worden bedrogen, sluit ik niet geheel uit, wanneer ik over den omgang van onervaren meisjes met jonge mannen spreek. Al worden zij ook in de fijner kringen, in welke zij zich bewegen, met meer zorg opgevoed, met meer omzichtigheid bewaakt en gehoed, al staan zij ook minder dan de meisjes uit lageren stand aan 't gevaar van kwaad te doen bloot — toch bieden hare hooge maatschappelijke positie en hare zorgvuldiger opvoeding geene absolute zekerheid tegen hartstocht en zonde aan. In geen geval mag de keuze overhaast, de verloving overijld zijn; in geen geval mag er toe besloten wor-

den, alvorens de raad van verstandige ouders, of, wanneer deze er niet meer zijn, het oordeel van een godvreezende en ervaren zielzorger zijn ingewonnen. De oogen van het jonge meisje zijn niet zeer geschikt om een juisten blik in de omstandigheden te slaan en de eigenschappen van den man te beoordeelen, aan welken het zich met al het vertrouwen eener eerste liefde zou willen toewijden. En mocht dan ook het oordeel van ervaren lieden anders luiden, als de blijde hoop verwachtte, dan is het toch altijd beter het vermeende geluk verwoest te zien, dan door onvoorzichtige hartstocht of door ijdelheid zich gebonden te weten, en al de zware gevolgen van eene ontgoocheling op zich te nemen.

Het Engagement.

Iets wonderbaars moet het wel zijn,
Dat minnen van twee zielen!"

O. v. Redwitz.

Het zijn dagen van het zuiverste, zoetste geneugt, welke volgen op die, waarop twee harten een zijn geworden. Vreugdebloemen ontspruiten alom, de gansche natuur schijnt van zonneglans vervuld te zijn. Hoe stralen de blikken der verloofde! Wat lacht het uit hare oogen! Geluk in haar, geluk voor haar, geluk alomme! Het onbewust verlangen is gestild, de onrust des harten bevredigd. Zij zwelt in het gevoel, den geliefde toe te behooren, zich vol teder vertrouwen aan hem over te geven. Zelfs de ouders schijnen hunne dochter nog inniger te beminnen dan voorheen, maar reeds vervult het bange bewustzijn, dat zij haar gaan verliezen, hun hart. De scheiding van het geliefde kind doemt meer en meer voor hunnen geest op. Op den dag, waarop de kuische oranjebloesem het jeugdige voorhoofd zal omvlech-

ten, zal de dochter het ouderlijk huis vaarwel zeggen en het nieuwe tehuis te gemoet trekken. Edoch ouderliefde kent geen ongestoorde vreugde, zij bevat altijd een offer in zich. Ja, wel zijn die dagen van het engagement de schoonste, de heerlijkste dagen des levens! Ik stel hierbij natuurlijk op den voorgrond, dat geene zwarigheden hare schaduwen geworpen, geen zorgen het hart gekweld en de verloving onzeker gemaakt hebben; ook niet dat afgunst en hebzucht het wordende geluk bedreigden; zulke dingen zijn, helaas, immers ook mogelijk. Welaan dan, lieve, van geluk stralende verloofde! zoudt gij te midden van uwe blijde stemming een paar welgemeende woorden willen aanhooren? Mag ik het u zeggen, dat ook deze verrukkelijke gelukzaligheid niet onbeperkt is, dat ook zij van eenige voorwaarden afhangt, die men nooit ongestraft miskent? Mag ik het u zeggen dat ook het engagement zijne plichten heeft, ernstige, gewichtige plichten, die men niet gering mag achten en welker vervulling den eenigen grondslag, den eenigen waarborg voor een blijvend huwelijksgeluk vormt? U over deze plichten te spreken, ze u duidelijk te maken, is het doel van dit boekje.

Met God beginnen.

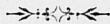
»Maar waken wil ik, en ook bidden.
Om Gods genade dag aan dag,»

Begin uw engagement met God en met gebed. Waar Gods zegen is, daar is alles goed; waar die ontbreekt, daar ontbreekt alles. Maar om dezen zegen moeten wij bidden. — De jonge verloofde kan niets beters doen, dan zich zelve en den man harer keuze in Gods hoede aanbevelen, aan God hare toekomst overlaten en hem bidden, dat hij hare liefde bescherm en versterke, opdat zij duurzaam moge zijn en zich altijd meer en meer moge veredelen en heiligen. Want dat is het eigenlijke en het schoonste doel van het christelijk huwelijk, dat twee harten één worden in het streven, om elkander wederkeerig te veredelen en door den gemeenschappelijk beoefenden plicht en gemeenschappelijk gedragen leed den hemel te verdienen.

Reeds in de verlovingsdagen moet dit verheven doel u voor oogen zweven.

Wanneer het soms niet goed mogelijk is om de verloving, die meestal tot een schoon familiefeest verheven en in den vriendenkring blijde gevierd wordt, ook door het ontvangen der heilige Sacramenten te vieren, zoo stelt gij, lieve verloofde, het althans niet lang uit, om voor u en uwen uitverkorene aan de trappen des altaars Gods

genade af te smeeken. Men bidt toch zoo goed met een gelukkig hart, en ik geloof dat het gebed eener reine verloofde de wolken moet doordringen en Gods hart verheugen. Vrome echtelieden plegen den verjaardag van hun huwelijk gaarne in gemeenschappelijke godsvrucht te vieren. Zij vernieuwen dan aan de Tafel des Heeren den eed hunner wederzijdsche liefde en danken voor alle ontvangen zegeningen; ook voor die welke uit leed en tranen zijn gegroeid en door de algoede Voorzienigheid tot hun heil zijn gedijsd. Zij bidden om verderen bijstand in de wederwaardigheden van dit aardsche leven. Kan het geen aanbeveling verdienen, dat ook in het Engagement zulk eene verjaring werd gevierd, wanneer de omstandigheden een spoedig huwelijk niet toelaten en het langer dan een jaar mocht duren?

De Zending eens Engels.

Evenals de vrome, deugdzame vrouw de zegen van haar huis en haar gezin is, zoo is reeds de deugdzame verloofde het kostbaarste geschenk des hemels, waarin een edele man zich verheugen kan. Maar ik zou daaronder niet gaarne senti-

menteele of overspannen vroomdoenerij willen verstaan; er is eene vroomheid die veel meer afstoot dan aantrekt, veeleer verveelt dan tot navolging prikkelt. Slechts dat is het ware Christendom, wat in vleesch en bloed is overgegaan, en ons beter, liefdevoller, beminnenswaardiger maakt. De bloot uiterlijke vormendienst zonder overtuiging, waarvoor men dikwijls ook nog de meest gewone plichten vergeet, is een dwaalweg, dien men vermijden moet. Het schuldeloos geweten is, omdat het door niets verontrust wordt, altijd vroolijk. Het waarlijk vroomme meisje, waarin de ware liefde woont, zal zoowel alleen als in gezelschap altijd de goede takt weten te bewaren en dien natuurlijken toon te treffen, die den verloofde nooit zijne keuze zal doen berouwen. Opgeruimdheid en vroomheid kunnen zeer goed samengaan! De verloofde moet, als ik mij zoo mag uitdrukken, hare voorbereidende studiën voor den echtelijken stand niet verzuimen, noch achterwege laten. Het gebeurt zelfs dikwijls dat de man, die eens op den schoot eener vrome moeder leerde bidden, in latere jaren, wanneer hij niet door buitengewone genaden beschermd wordt, hetzij door studiën, hetzij door de onvermijdelijke aanraking met de wereld en hare beschouwingen of ook wel door den omgang met vrienden die

in godsdienstige zaken geheel onverschillig zijn, op dwaalwegen geraakte en beginselen in zich opnam, die een zeer slechten invloed op hem uitoefenen. Het vroom geloof staat misschien op het uitgaan, en in zulk eenen toestand der ziel heeft hij zich verloofd. Welk eene schoone zending heeft zijne aanstaande hier te vervullen! Zij zou hem het verloren goed kunnen wedergeven, want aan eene beminnenswaardige vrouw schenkt de man vertrouwen en gehoor, wanneer zij zacht tot hem spreekt, de sluimerende herinneringen zijner kindsheid in hem wakker schudt en zoo voor hem de reddende engel wordt die hem met sterke hand van den dreigenden afgrond op het pad des geloofs terugvoert. Niemand kan beter dan de verloofde den man wederom nader tot het geloof brengen, de leemten aanvullen, den twijfel oplossen.

Welk eene hemelsche roeping voor haar hart! Maar vooral geen overijling! Te blinde ijver schaadt, en te snel vooruitgaan stoot af. Zelfs de lichtzinnige man zal geene vrouw kiezen die zonder godsdienst is. In hare deugd toch, bezit hij den zekersten waarborg voor eene trouwe plichtsvervulling en eene offervaardige liefde; zelfs de goddelooze boosdoener eert de deugdzame vrouw en buigt voor hare reinheid en zielegrootheid. Hoe veel

gemakkelijker moet het dan de liefhebbende verloofde niet vallen, om de gezindheid haars uitverkorene ten goede te veranderen; hij zal in de vroomheid zijner verloofde een sieraad zien, dat hare jeugdige aanvalligheid nog verhevener, meer onstoffelijk maakt! Wanneer gij dus door de omstandigheden in den toestand komt dat gij als zendeling bij uwen verloofde moet optreden, stel u dan reeds tevreden, als de goede woorden, die gij tot hem richt, geen tegenspraak ontmoeten; al duurt het dan ook een poosje eer het zaadkorreltje ontkiemt, eenmaal zal de tijd komen, dat het rijp is om geoogst te worden en dat zijne vruchten u gelukkig zullen maken.

Niet altijd blijven de zonnige dagen van den verlovings tijd duren; men mag zich reeds gelukkig achten wanneer slechts van tijd en wijle de hemel van het huwelijksleven zich zonder wolken vertoont en de ziel niet al te zwaar lijdt onder menigvuldig wee. Eerst dan zal de echtgenoot en moeder begrijpen wat ik nu iedere verloofde zou willen toeroepen: Verzamel u schatten van een op overtuiging gegronnen godsdienst voor de dagen die komen zullen, opdat gij niet alleen troost vindt voor u zelve, maar ook voor uwen man, wiens moed wellicht minder is dan die der vrouw, en ook voor de kinderen, die God u ge-

schonken heeft en die gij in denzelfden geest moet leiden en opvoeden.

Wat men zelf niet heeft, kan men ook niet aan anderen geven, daarom is het van zeer groot belang, dat de verloofde hare kennis vermeerdere, haar hart meer en meer aan dat van God gelijk make. Hoe meer gij er u op toelegt, om u reeds in de dagen van het engagement in alle vrouwelijke deugden te oefenen, des te rijkere zegen zal u vergezellen, des te meer genaden zult gij in uw nieuw tehuis medebrengen. Mij dunkt, dat eene verloofde den goeden God elken dag bijzonderlijk moest bidden dat Hij haar helpe goed te zijn; want dat alleen bevat in zich den waarborg voor hare gelukkige toekomst.

Eén in geloof.

»Mijn volk is uw volk —
Mijn God is uw God.»

Toen ik over de godsdienstigheid der verloofde sprak, heb ik het eerste en noodzakelijkste verondersteld, namelijk dat beide verloofden hetzelfde geloof belijden.

Niet licht zal een meisje, dat in dit punt goed

onderwezen is, zich zóó zeer door den eersten en plotselingen indruk laten meesleepen en beheerschen, dat zij zich voor het gansche leven op genade of ongenade aan een man overlevert.

Een waarlijk godsdienstig meisje zal, zoodra het verneemt dat haar geloof van dat van den beminden man verschilt, liever afstand doen van zijn bezit en van eene verbintenis, die geen enkelen waarborg voor een waarlijk duurzaam huwelijks-geluk kan aanbieden.

Elke weldenkende vader beschouwt het toch als iets dat van zelf spreekt en wat door het verstand geboden wordt om, alvorens eene verbintenis wordt gesloten, nauwkeurige inlichtingen intewinnen over het verleden van den man, die in zijne familie zal komen, over zijne uiterlijke zoowel als over zijne huiselijke omstandigheden. Ook mag men zijnen gezondheidstoestand niet buiten acht laten en moet de vraag wel terdege overwogen worden of hij werkelijk dat degelijke karakter en die noodige eigenschappen en middelen bezit, om een eigen gezin te gronden en naar behooren te onderhouden. Het zou toch kunnen gebeuren dat hij in eene maatschappelijke positie was, verre boven die van het meisje; maar het zou ook kunnen zijn dat hij ver beneden haar stond in afkomst, werkelijke beschaving en dege-

lijke opvoeding. Dat zijn altemaal dingen, die dikwijls eerst bij nauwgezet onderzoek voor den dag komen, terwijl men er in den beginne niets van wist.

Wanneer er nu zooveel stoffelijke redenen kunnen bestaan, om eene nadere kennismaking en geen verbintenis voor het leven toe te staan, dan mag nog veel minder de belangrijkste en zwaarwichtigste vraag achterwege blijven, de vraag die Margarete in Goethe's *Faust* in hare nog naïeve onschuld aan den beminden man doet: »Maar hoe staat het toch met uwen godsdienst?» Deze eenheid in het hoogste en heiligste, is van zulk een oneindig groot belang, dat zij nimmer op lichtvaardige wijze mag worden ter zijde gesteld. Zeker zult gij niet verzuimd hebben daarbij met uw geweten ten rade te gaan, lieve verloofde! Hoe schoon is deze eenheid van godsdienst! Hoe schoon, wanneer verloofden te samen bidden! Zij zullen deze schoone gewoonte ook later in het huwelijk voortzetten, en als de Hemel hun kinderen schenkt, zullen deze ook de vroomheid der ouders navolgen; het goede voorbeeld zal nog in verre nageslachten zijne goede vruchten dragen. Maar wat men niet blijft oefenen vergeet men licht, en elk vergeten is een teruggang, elke teruggang is betreurenswaardig; maar in dit geval kan het zelfs

leiden tot het verlies van het hoogste goed. Hoe zwaar moet het niet vallen, wanneer men verhinderd is de innigste gevoelens des harten aan elkander te kunnen mededeelen, omdat men vooraf reeds weet dat men niet goed begrepen zal worden! In het eerste begin, in het eerste vuur der begeestering, zal de alles verontschuldigende liefde maar al te licht over wijfelingen en angstvalligheden heen stappen. Het gevleugeld woord: »Beter een geloovig protestant of een rechtschapen andersdenkende dan een lauw katholiek" wordt terstond voor den dag gehaald en als afdoend argument aangevoerd. — Maar waarom moet men dan juist van een *lauw katholiek* spreken? Wanneer de katholiek tegenover den geloovigen, rechtschapen medebroeder moet gesteld worden, waarom verleent men hem dan bij de vergelijking ook niet hetzelfde recht als aan genen? Waarom zet men bij den katholiek niet dezelfde ernstige godsdienstige overtuiging op den voorgrond, die men bij den anderen veronderstelt? De daaruit voortkomende gevolgen zijn van zeer zwaarwegenden aard.

Er zijn ongetwijfeld buiten de katholieke kerk ook veel edele mensen, die aan de katholieken tot stichting en tot schitterend voorbeeld zouden kunnen dienen, wat betreft hunne trouwe over-

tuiging en trouwe nakoming hunner godsdienstige plichten; het was derhalve verre van mij, om ook maar slechts de geringste schaduw van een afkeurend oordeel op hen te werpen of eenig geweten te hebben willen verontrusten, toen ik als titel boven dit hoofdstuk zette: »Eén in geloof."

Ik ben zeker dat elke ijverige niet-katholiek het met mijne beschouwing eens zal zijn, en even als ik zou wenschen dat tusschen verloofden de grootste eenheid en gelijkheid in godsdienstige zaken heerschte, omdat juist die overeenstemming onontbeerlijk schijnt voor het latere huwelijk.

Want behalve de godsdienstoefeningen en het kerkgaan op de zondagen, komen er in het familieleven ook nog andere feesten voor, die men gaarne gemeenschappelijk viert en waaraan ons hart en ons gevoel door de oude overleveringen zeer gehecht zijn.

Zelfs de opgroeiende kinderen voeren ons voorbij zulke rustpunten. Wij verheugen ons b.v. wanneer zij voor den eersten keer in den tooi der onschuld aan eene plechtige processie deelnemen; wanneer zij met andere speelmakkertjes in de Meimaand hunne kinderlijke offergaven voor de voeten der lieve Moedergods leggen; wij vergezellen hen ter kerke, wanneer zij hun eersten biecht gaan spreken en beschouwen het als een

eenig schoon en gewichtig feest voor het gansche gezin, wanneer de kleine lieveling voor den eersten maal tot de Tafel des Heeren nadert, om de Hemelspijze uit de hand des priesters te ontvangen en in zijn hart op te nemen. Moet het voor de beminnende vrouw en moeder dan niet eene groote smart zijn, wanneer haar echtgenoot bij zulke gelegenheden onverschillig blijft, omdat hij er de hooge beteekenis niet van begrijpen kan?

Moet het haar niet pijnlijk aandoen, wanneer de kinderen haar onbevangen vragen: »Moeder, waarom gaat vader ook niet met ons naar de kerk?» of: »Moeder, waarom bidt vader ook niet met ons mede?»

Wat moet zij dan antwoorden om de jeugdige nieuwsgierigheid te bevredigen, zonder tegelijkertijd vroegtijdigen twijfel en vergelijkingen in het gemoed der kleinen op te wekken of ze te verontrusten?

Ik mag ten slotte ook niet vergeten er op te wijzen dat het verschil in geloof ook bij het afsterven van den echtgenoot op zeer pijnlijke wijze zich doet gevoelen, evenals in diens laatste ziekte, wanneer de liefhebbende vrouw hem zonder de troost der heilige Sacramenten moet zien lijden en sterven.

Dat alles bedenkt men in den beginne niet;

maar later zouden zulke zaken zeer goed er toe kunnen leiden, om het overigens gelukkige huwelijk te storen, en zelfs tot ontevredenheid voeren. — Ik heb evenwel vooropgezet dat men *voor* het begin van het engagement alles goed overwogen heeft, en dat men zonder het op dit allergewichtigst punt eens te zijn geworden, volstrekt tot eene verloving heeft mogen overgaan. — Maar wat dan, als toch niet eens grondig was onderzocht? En wat dan, als men het toch *gewaagd* had? De verloofde zal toch zeker zelve niet aan de mogelijkheid gedacht hebben van haren verloofde tot den katholieken godsdienst te kunnen bekeeren! Er behoort zoo oneindig veel toe om een in een vreemd geloof groot gebrachte man zijne eigene overtuiging op te dringen en hem er toe te brengen om met al de herinneringen zijner kindsheid, met alle beginselen zijner opvoeding te breken.

Trouwens, een geloof dat men alleen ter wille eener inschikkelijke liefde zou aangenomen hebben, zou voor den goeden God ook weinig waarde hebben en ook voor de toekomst weinig duurzaamheid en geen vasten grondslag aanbieden.

Het is ook veelmeer de taak van de godgeleerden, dan van een jong meisje om diepgewortelde indrukken te weerleggen en op ernstige gronden

eene verandering van gezindheid te bewerken. Laat het u dan voldoende zijn dat gij zeer vast en goed onderricht in het geloof zijt, opdat gij zelf geen gevaar loopt schipbreuk te lijden en dien kostbaren schat der ziel te verliezen, die de bron is, waaruit gij alle geduld, alle offervaardigheid voor uw later huwelijksleven zult moeten putten, en die gij voor u en de uwen moet bewaren. Nooit kan de verloofde met genoeg aandrang vermaand en aangespoord worden om vast te houden aan hare godsdienstige overtuiging.

Maar wanneer dan werkelijk, *zoals het soms gebeuren kan*, de omstandigheden machtiger zijn geweest dan de inzichten van enkele personen, en een gemengd huwelijk onvermijdelijk en niet te veranderen is — wanneer het minnende hart zich niet kon verheffen tot den geheelen heldenmoed der ontzegging — moge men dan toch minstens onveranderlijk er aan vasthouden en er op aandringen, dat het huwelijk onder die voorwaarden worde voltrokken, welke de katholieke kerk stelt, opdat zóó ook de katholieke opvoeding gewaarborgd zij der kinderen, die uit het huwelijk kunnen geschonken worden.

Hoe vaster de godsdienstige grondslag van den aanstaanden echtgenoot is, des te duidelijker zal hij de billijkheid van zulk een verlangen erkennen.

en goedkeuren, des te hooger zal hij ook het moedige vaste karakter zijner verloofde achten, die hem boven alles op aarde lief heeft, maar God en haar heilig geloof *nog boven hem!* Zou de verloofde evenwel in zulk een gewichtig punt toegeven, dan zou zij haar geweten met eene zware verantwoordelijkheid belasten. Kan een bruidegom achting hebben voor en rekenen op de trouw van een meisje, dat de trouw aan haren God en aan hare Kerk breekt!

Zelfs bij de beste overeenstemming zijn er toch nog klippen genoeg, waaraan de geloofstrouw beproefd wordt, of — aan God geklaagd — schipbreuk lijdt. Valsche beschouwingen die voortduren en met aandrang worden herhaald, laten ten allerleste licht den doorn des twijfels in het hart achter — de beoefening der dagelijksche godsdienstige plichten uit onachtzaamheid, tengenoege van anderen of ter wille van den lieven vrede nagelaten, wekken lauwheid en onverschilligheid op. Niet minder gevaarlijk is de invloed van het voorbeeld — vooral het voorbeeld van beminde personen, die men hoogschat. Moge dit alles wel overwogen worden! Met God en het gebed komt men dat te boven, maar nooit en nimmer door eigen kracht. —

Wanneer de verlovingstijd ten einde is en de

plichten der echtgenoote, moeder en huisvrouw op den voorgrond treden, dan moet deze door hare daden haar eigenlijke waarde bewijzen. Ook dan eerst zal het blijken op welken trap van godsdienstige ontwikkeling zij staat.

De katholieke vrouw moet zich niet openbaren in opdringenden woordenstrijd, niet in taai en kleingeestig vasthouden aan uiterlijke vormen, maar in een waar en levend voorbeeld. Zij moet haar standpunt schrede voor schrede veroveren en behouden, altijd hooger stijgende in de achting en de vereering der haren.

»Aan de vruchten zult gij haar erkennen.» Slechts een in God vertrouwende en met Hem werkende vrouw zal deze vruchten doen rijpen. Eene zachte en gelijkmatige liefde en trouw, offering en toewijding zijn de heerlijkste deugden der Christelijke vrouw.

Dan zal ook de niet-katholieke man onwillekeurig tot de overtuiging komen, dat een godsdienst, die zulke uitkomsten oplevert, niet op een dwaalspoor kan leiden, of zelf kan dwalen.

En wanneer hij eenmaal tot die erkenning is gekomen, dan is misschien ook het oogenblik niet zoo ver meer af dat eene zachte hoop op overeenstemming in het heiligste rechtvaardigt. Maar altijd is daartoe eene werking van de genade van

Boven onontbeerlijk. — Ééne zaak zou ik nog willen aanstippen, eer ik dit hoofdstuk eindig; n.l. dat de bruid, die op het punt staat een gemengd huwelijk aan te gaan, omdat zij het niet vermijden kan, niet moet vergeten, dat de bruidegom, die toestemt in een huwelijksvoltrekking onder voorwaarden, door de katholieke kerk gesteld, en daardoor in de latere katholieke opvoeding der kinderen een wezenlijk offer brengt, en dat dit offer te grooter en te gewichtiger is, hoe meer hij zelf op zijnen godsdienst gesteld is.

De vrouw is derhalve verplicht dit offer door tienvoudige toewijding te vergelden, en al hare vrouweliefde voor deze toegeeflijkheid in de plaats te geven.

De man moet gevoelen van hoeveel belang zijn offer voor haar geweest is, en hoe dankbaar zij dit erkent.

De verloofde, die dit boekje ter hand neemt, heeft — zoo vertrouwd ik voor God — zeker niets gedaan wat een teeder geweten zou kunnen bezwaren.

Moge zij en al hare medezusters, met het oog op het laatste en eeuwige doel, het gewichtigste voor een vroom huwelijk niet geringschatten: n.l. de overeenstemming in geloof.

Voorbeelden uit de werkelijkheid.

I.

In aansluiting met het voorgaande hoofdstuk mogen hier nog een paar voorbeelden plaats vinden, die, aan het werkelijke leven ontleend, maar al te duidelijk aantonen, hoe men somtijds met de beste meening en de beste bedoeling niet bereikt, wat men gewild heeft, en de godsdienstige overtuiging niet door alle omstandigheden heen kan doorvoeren.

Men zal ten slotte altijd moeten toegeven, dat men zich in de opvattingen van recht en onrecht vergist, en dit laatste een manteltje heeft omgehangen, dat wel de naaktheid ervan bedekt, maar die toch niet geheel en al kan verhoeden en verbergen.

Bij de geringste aanleiding komt deze naaktheid weer schielijk te voorschijn.

In het geval, dat ik hier wil verhalen, was de bruidegom katholiek en het door hem uitverkoren meisje uit eene protestantsche familie. Het meisje bezat alle hoedanigheden die het beminnenswaardig maakten, en ware dat jammerlijke verschil

in godsdienst er niet geweest, dan zou iedereen, zonder uitzondering, de keuze van den jongen man als buitengewoon voortreffelijk beschouwd hebben.

De bruidegom stamde van eene streng katholieke familie af en wilde ook dat zijne vermoedelijke nakomelingen in dit geloof gedoopt en opgevoed zouden worden.

Zonder het minste bezwaar willigde de bruid in dit verlangen in en vond het niet alleen volkomen billijk, maar zij nam zich zelfs voor om de feest- en vastendagen en zelfs de gebeden en ceremoniën der katholieke Kerk nader te leeren kennen, opdat door hare schuld niet één plicht werd vergeten, of aan de kinderen, waarmede God haar huwelijk wellicht zou zegenen, door de schuld hunner moeder werd te kort gedaan.

Werkelijk bad zij in latere jaren dagelijks meer-malen met de kleinen, spoorde ze zorgvuldig tot kerkgaan aan en hield zelfs streng aan het gebod der vastendagen. Ook haar man kwam de plichten, die zijn geloof hem voorschreef, getrouw na. Jaren verliepen; in het gezin scheen ongestoord geluk te heerschen, ouders en kinderen leefden in vreedzame eendracht met elkander; deze laatsten groeiden heerlijk op, twee zoons bezochten reeds het gymnasium, twee dochters uitstekende

kostscholen; de jongsten der kinderen speelden nog in de kinderkamer — toen de goede vader een snellen, plotselingen dood stierf.

De troostelooze weduwe, die tot dusverre het ongestoordste huwelijksgeluk had gesmaakt, gaf zich geheel en al aan hare vreeselijke smart over; niets ter wereld, zelfs hare kinderen niet, vermocht haar troost te verschaffen of hare belangstelling op te wekken; alles ging ten onder in den tranenvloed, waaronder zij het aandenken aan haar overleden echtgenoot bewaarde, en terwijl zij huis en huisgezin en de verzorging en verpleging ervan aan hare ter hulp gesnelde zuster overliet, kreeg deze meer en meer voet in het nieuwe tehuis en werd zij daar, eer men het bemerkte, absolute alleenheerscheres. Zij was eene bejaarde, ongehuwde dame, tot de strengste richting van het protestantisme behoorende, en geleeke in geen enkel opzicht op de zachte, beminnewaardige weduwe. Ofschoon zij groote begaafdheden en uitstekende eigenschappen bezat, ontbrak haar geheel en al het juiste begrip van de verhoudingen in het gezin harer verwanten, en de alles effenende, verschonende liefde, waarvan hare nu verlatene zuster zulk een schat had bezeten en uitgedeeld.

De tante hield spoedig op met de kinderen te

bidden; zij trachtte het den jongens aan 't verstand te brengen dat er volstrekt geene noodzakelijkheid voor bestond om de ziel huns vaders den Heere aan te bevelen, daar toch het geloof alleen, en zonder hun toedoen, rechtvaardig maakte; zij schimpte nu eens hier dan weer daar op een priester der katholieke Kerk, maakte zich vroolijk overeen of ander godsdienstig gebruik, welks diep beteken is zij noch kende, noch begreep, en droeg daarvoor niet weinig ertoe bij, om de vroomgelooovige gevoelens der opgroeiende knapen te verslauwen.

Studie, gehoorzaal en kazerne deden het overige om het teedere kiemende zaad van godsdienstige overtuiging, dat de goede wil der ouders in de harten had gestrooid, te verstikken.

Hare opbloeiende nichten voerde de tante in de gezelschappen in, en dat alle bekenden en vrienden, die zij daar aantroffen, protestanten waren zooals zij, spreekt wel zoo wat van zelf.

Ook bij de leiding harer dochters bij haar eerste intrede in de wereld had de onder leed gebogen moeder al hare moederlijke rechten aan hare zuster afgestaan, maar helaas, tot nadeel der jonge meisjes. Wel is waar langzaam, maar daarom ook des te zekerder, schoten nieuwe opvattingen, nieuwe begrippen in de teedere gemeederen wortel en vermengden zich meer en

meer met de gezonde indrukken, welke zij uit de school en de kinderkamer hadden meegenomen. En wat was het einde van dit alles? —

De moeder had trouw gehouden, wat zij eens als bruid beloofd had, maar toen die scheiding van wat zij het dierbaarst had, over haar was gekomen, en zij door die groote smart ter neder was geslagen, toen had deze haar door hare kracht geheel willoos gemaakt en daarmede ook ontrouw aan haar eenmaal gegeven woord. —

De tante kon niet anders bieden dan wat zij zelve bezat; zij was oppervlakkig. Die liefde, die hare zuster vroeger tot elke plichtsbetrachting had aangevuurd, ontbrak haar te eene male. Maar door den noodlottigen, invloedrijken omgang met haar werd aan de kinderen alles ontnomen, wat hun katholieke vader met moeite in hen had geprent en wat zijne vrouw naar geweten had weten te eeren.

Nu rusten zij alle drie in het graf, de ouders en — de verwante.

De zoons en de dochters zijn gehuwd; zij leven in gemengde huwelijken; zij hingen niet meer zoo innig aan hun geloof, als eenmaal hun vader deed.

De kinderen, uit deze huwelijken gesproten, werden in den protestantschen godsdienst opgevoed.

De jonge mannen en vrouwen deelen zekerlijk de meening, dat het eigenlijk gezegd onverschillig is in welke kerk men God zoekt en door welke bond de inzegening der bruidsparen geschiedt. Dat danken zij aan de vrije leering der tante. — En zoo is gebeurd wat gebeuren moest en wat men slechts nu kan betreuren; en toch had hun vader alles rijpelijk overwogen en gemeend alles goed te hebben geregeld!

II.

In het andere geval zette eene jonge dame, die tot dusverre den naam had eene strenggeloovige, vrome katholieke te zijn, hare familie en vrienden in verbazing door de verklaring, dat zij met een protestant verloofd was.

Deze, haar uitverkorene, was in elk opzicht een uitstekend, hoogbegaafd man, die het op 't punt van godsdienst volstrekt niet oppervlakkig meende.

De godsdienst, dien zijne ouders hem als erfdeel nalieten, had diepe en vaste wortels in zijn hart geschoten; niets kon zijne overtuiging aan het wankelen brengen. Daarom zou hij zijne verloofde ook des te hooger geschat hebben, wanneer ook zij zonder wankelen aan haar geloof

getrouw ware gebleven, en hierin tot geene toegeeflijkheid ware over te halen geweest.

Van den kant harer vrienden ontbrak het niet aan waarschuwingen en smee kingen; maar de vurige liefde, gepaard aan jeugdige lichtzinnigheid, behield de overwinning en 't huwelijk werd gesloten.

Maar spoedig, zeer spoedig reeds deed het geweten zijne verwijtingen hooren.

Het uitstekende onderricht dat de jonggehuwde vrouw in het ouderlijk huis had genoten, de eerste vaste indrukken en leeringen, die zij daar op godsdienstig gebied had ontvangen, leefden nog veel te krachtig in hare herinnering voort, dan dat zij ze reeds had kunnen vergeten.

Bovendien maakte de positie van haar man dat deze veelvuldig buiten 's huis was, zoodat aan de jonge vrouw ledige uren in overvloed overbleven, om over de laatste gebeurtenissen na te denken. Maar al te spoedig erkende zij, dat zij verkeerd, veel verkeerder had gehandeld, dan zij eigenlijk wel gedacht had.

Zij had hare doopbelofte verbroken, haar geloof en hare aanspraak op hare toekomstige zaligheid voor de liefde eens mans in groot gevaar gebracht.

Deze gedachte verliet haar niet meer en werd ten laatste voor haar een ondragelijke kwellling,

die ook niet beterde, toen de zoete hoop der moedervreugde haar hart binnendrong.

Werd zij ook niet misdadig ten opzichte van het kleine wezen, van het onschuldig kind, waaraan zij het leven zou geven, en dat Gods genade haar wilde schenken?

Ontnam zij het niet zijn beste, zijn heiligste goed, zijn katholiek geloof? —

Het moest haar man ten slotte wel opvallen, dat zij heimelijk leed, en hij wist haar ten slotte ook eene bekentenis uit te lokken, na welke hij haar vol hartelijke liefde beloofde, dat, wanneer de hemel hun een meisje mocht schenken, hij het in het katholiek geloof zou laten doopen en opvoeden. Een jongen moest evenwel in den godsdienst des vaders worden groot gebracht. Dat was eene nieuwe, zalige hoop! Vurige gebeden stegen ten hemel, om een meisje af te smeeken, met bange vrees werd het beslissende oogenblik afgewacht.

Eindelijk kwam het. Maar toen men met een van vreugde stralend gezicht de jonge vrouw mededeelde dat zij aan een knaapje het leven had geschonken, toen verbleekten de trekken der nauwelijks negentienjarige moeder; opnieuw stond het spookbeeld eener zware schuld voor de oogen haars geestes en kreunend zonk zij in de kussens

terug. Kort daarop werd zij door krampen overvallen en reeds na weinige uren, gaf zij haar jeugdig leven terug in de hand haars scheppers, maar niet zonder zich geheel met hem verzoend te hebben. —

Nu lag zij daar, met de verheerlijking van een heiligen vrede op het wasbleeke gelaat, ten eeuwig slapen, en scheen eenieder die de vroeg gestorvene en haar kort huwelijk gekend had, en die ook geweten had van haren zwaren inwendigen strijd, te zeggen: »Ik mocht mij op den besten man beroemen, ik had eer en aanzien, vermogen en overvloed, en daarbij de rijke liefde van zijn edel hart — en toch was ik niet gelukkig! Nu eerst ben ik het! Ik heb misdaan, maar ook berouw gehad, en met mijn leven er voor geboet; God zal mij barmhartig zijn.» —

Dit huwelijk tusschen van nature edele en beminnenswaardige menschen, moest ongetwijfeld allen waarborg voor een waarachtig, duurzaam geluk aanbieden — en toch kwam het geheel anders uit!

Moet men hier niet onwillekeurig aan de woorden van den Apostel denken: »Wat baat het den mensch of hij al de geheele wereld wint, en schade lijkt aan zijne ziel?»

Beproof uw hart.

Wanneer gij uwe plichten tegenover God, de trouw aan uw geloof en de welmeenende wetten der Kerk in uwe ziel ernstig hebt overwogen, beproef dan, o lieve verloofde uw hart!

Wij zeggen in het dagelijks leven, dat wij met ons hart het beste geven wat wij bezitten, ons zelve, en alle edele neigingen en gevoelens, die in ons zijn. Gij hebt uw hart aan den man uwer keuze geschonken. Zijt gij zeker van uwe gevoelens?

Weet gij wel dat uw aanstaande, door de woorden, waarmede gij u met hem verbonden hebt, aanspraak kan maken op uwe geheele onverdeelde liefde? Hij bemint u, gij moet hem wederkeerig beminnen! En wanneer dit, onder zekere omstandigheden, ook niet het geval mocht zijn, wanneer uw huwelijk moest zijn wat men noemt, *un mariage de raison*, wenschelijk of noodzakelijk gemaakt door zekere zwaarwichtige redenen, vraag u dan toch af, of gij hem uwe onbepaalde hoogachting, uw volle vertrouwen kunt schenken, of gij u geheel op hem durft verlaten, en in alle omstandigheden en alle toestanden van uw toekomstig leven aan zijne handen durft toevertrou-

wen. Zeer dikwijls toch kan eene waarachtige op deugd gegronde hoogachting in eene werkelijke, hartelijke liefde veranderen en duurzame toewijding en geduldige plichtsbetrachting in zulke liefde haar hoogste loon vinden.

Beproof uw hart! Beproof het of het in zijne genegenheid sterk genoeg is, om opgewassen te zijn tegen alle onvermijdelijke stormen en wisselvalligheden van het lot!

Het is een zeer gevaarlijk waagstuk, zonder liefde, zonder genegenheid te huwen!

»Beproof, wie ooit zijn hart verbindt,
Of hart bij hart zich veilig vindt!

De waan is kort, 't berouw duurt lang.»

't Is zoo spoedig gezegd. »Goede hemel! 't is toch maar een leven lang; een leven duurt toch niet eeuwig.» Dat zijn slechte woorden, die men al te spoedig ondervindt en gevoelt eene dwaling te zijn geweest en die zeer dikwijls zwaar geboet worden.

Even snel als voor den gelukkige de tijd heen-vliegt en het eene uur na het andere voortijlt; even langzaam en als met looden schreden slepen de dagen van kommer en lijden zich voort. Zij zijn bang, vreeselijk bang en nauwelijks te dragen; eene eeuwigheid op aarde!

Een ongelukkig, onbevredigend leven schijnt oneindig lang; het kon zelfs de aanleiding worden tot veel zonden en afdwalingen. Beproof uw hart, of het oprecht liefheeft: of het niet aan eene begoocheling onderhevig is, en of het even oprechte tegenliefde ontmoet.

Wanneer gij zelve in uw huwelijk ongelukkig waart, dan zoudt gij ook anderen niet gelukkig kunnen maken; want arm aan liefde zijnde, kan men anderen geen liefde schenken, en dat is toch de eigenlijke zonneschijn in het huwelijk. Eene plichtsbetrachting zonder vreugde kan niet veel hoop op zegen geven, al wordt zij ook nog zoo nauwgezet beoefend.

Zijt gij evenwel zeker van uw hart en ook van de gevoelens van uwen verloofde, doe dan uw best om u al datgene eigen te maken, wat hem bevredigen kan.

Ook de groote, door geest en verstand uitmunten-
tende man is gevoelig voor de kleine opmerkzaam-
heden eener liefhebbende vrouw en zal zich aan-
genaam en behaaglijk gevoelen in het gezellig
tehuis, dat zij hem bereidt.

Het engagement is het noviciaat van het huwelijk.

Ik zou niet gaarne willen dat eene mijner jeugdige lezeressen door schrik en beven werd overvallen bij de gedachte aan kloostermuren en kloosterpoorten — want ik kon werkelijk voor hetgeen ik zeggen wil geen passender, geen met de verhoudingen beter overeenkomstig woord vinden, dan wat hierboven staat.

Het met God begonnen en waarlijk christelijk engagement is niet anders en mag niet anders zijn dan een noviciaat, een proeftijd voor het huwelijk.

Immers onder noviciaat verstaat men den proeftijd, dien allen hebben te doorstaan, welke lid eener kloostergemeenschap willen worden. Deze proeftijd, dit noviciaat begint met de »kleeding”. Er is dan nog geene bindende gelofte afgelegd en het staat iederen novice, man of vrouw, nog vrij om wederom uit het klooster in de wereld terug te keeren. Het noviciaat duurt, onder toezicht van den novicenmeester of de novicemeesteres, een korteren of langeren tijd, meestal tusschen een en drie jaren.

Even als de jonge kloosternovice beproefd en onderwezen wordt in alle deugden, die voor de toekomstige roeping gevorderd worden, zoo moet ook de toekomstige echtgenoot, moeder en huisvrouw zich voorbereiden tot die volmaaktheid, die haar niet alleen tot de lieveling en den hoogsten schat van den man, maar ook tot den zegen voor geheel haar gezin en van het huis maakt.

Wanneer de jonge kloosternovice het ernstig meent met het heilig doel, dat zij voorheeft, dan moet zij er voortdurend naar streven om het eigen »Ik" af te leggen, gehoorzaamheid, zelfverloochening, en liefde in den omgang met anderen beoefenen; en dat zal zij alleen dan vermogen, wanneer zij tot het eenige en gewichtigste wapen haar toevlucht neemt, nl. tot het gebed. De altijd naar boven gerichte blik, het innerlijk verkeer met God geven moed en kracht en de alles overwinnende genade tot vervulling onzer plichten. Uit een geestelijk oogpunt beschouwd, heeft de verhouding eener bruid in de wereld zeer veel overeenkomst met de verhoudingen eener bruid van God, met kloostergeloften en kloosterregels.

Beide meisjes, zoowel de aardsche als de hemelsche bruid, zoeken langs verschillende wegen hetzelfde doel te bereiken, nl. den hemel; hij is het gewin, de kampprijs, om welken zij strijden.

Beiden hebben hetzelfde verlangen om zoowel zich zelve als hare omgeving, de aan haar toevertrouwd, hare naastbestaanden meer en meer te heiligen en te veredelen.

Ofschoon ik de grootste achting voor het klooster en de kloosterroeping gevoel, durf ik toch de bewering uiten, dat het de aan God gewijde maagd gemakkelijker zal vallen den hemel te winnen, dan zulks in de wereld het geval is. Ongetwijfeld moet gene, bij hare intrede in het klooster groote en niet gering te achten offers brengen: hare jeugd, hare bekoorlijkheid, hare vrijheid, hare positie in de maatschappij, aardsche liefde, familiegeluk, familievreugde enz.; maar dagelijks helpt de goddelijke genade haar op nieuw; zij wordt dikwijls gesterkt door de genademiddelen der H. Kerk, en eene schaar gelijkgezinde maagden, die evenals zij de volmaaktheid zoeken, omgeeft haar.

Al bergen de kloostermuren ook niet enkel heiligen en engelen, maar soms ook zeer armzalige menschen met veel zwakheden en gebreken, toch kan men als zeker aannemen dat allen, die in het klooster leven, met den besten wil bezielde zijn, om de aardsche neigingen van zich af te werpen en voor de volmaaktheid te arbeiden.

Maar aangezien deze strijd gemeenschappelijk

is, een zelfde wil ten goede allen bezielt, het gemeenschappelijk gebed, de groote kracht van het goede voorbeeld en de nooit verslauwende vermaning daar nog bij komen, zoo wordt de strijd oneindig verlicht.

Op zulk een van alle kanten komenden steun kan de gehuwde vrouw vooreerst nooit rekenen. Het beoefenen van deugd en plicht wordt haar niet zoo gemakkelijk gemaakt als der vrouw in het klooster. Zij zal integendeel vaak alleen staan in hare meeningen en opvattingen; in hare naaste omgeving zal men haar niet altijd den beslissenden raad geven, maar zelfs vaak door tegenspraak in verwarring brengen; zij zal zelfs niet altijd zich durven vleien, dat gemeenschappelijk samenwerken haar zal sterken en helpen. Heb ik, dit alles overwegende, dan wel te veel gezegd, toen ik reeds in den aanvang van dit boekje den eisch heb gesteld, dat de jonge verloofde zich ijverig in het gebed moest oefenen en reeds vroegtijdig zich zelve moet overtuigen, dat zij altijd en bij alles God en zijn heiligen zegen noodig heeft?

Waar zou zij anders den moed vandaan halen om alles te verduren wat haar in het huwelijk te wachten staat?

Niet het klooster alleen, maar ook het huwelijk vraagt zijne offers.

Ook de wereldlijke novice brengt met het ja-woord aan het altaar het offer harer jeugd, harer positie, harer vrijheid, en wanneer men van de aanstaande non zegt dat zij haar eigen wil buiten de kloosterpoort moet laten, dan is dat evenzeer van toepassing op de bruid, die zich aan den beminden man overgeeft; »en hij zal uw heer zijn», — of elders: »de vrouw moet den man gehoorzamen in alle billijke en geoorloofde dingen.»

Men hoort wel eens den huwelijkenstand schertsenderwijze gruwelijkenstand noemen. Ik zou dat woord niet gaarne gebruiken, alhoewel het zeker en onloochenbaar is, dat in de meeste gevallen in het huwelijk veel leed en veel wee niet kan uitblijven, en dat de schoone droom der verloofden maar zelden in zijn vollen omvang verwezenlijkt wordt.

Men kan de dagen van het engagement of van de verloving vergelijken met den liefelijken morgenstond, met de bloeiende en geurende lente: zoet, bekoorlijk, onbeschrijfelijk schoon; maar — van korten duur.

Op den vroolijken morgen volgt de arbeidzame, heete, moeitevolle dag; op de lachende lente de gloed van den zomer, met zijne verzengende hitte, zijne stormen en onweders. — Beiden zijn ware afbeeldingen van het huwelijksleven en het is on-

ontbeerlijk en raadzaam om naar een goed noviciaat te streven en daarin naar al die eigenschappen, welke alleen een zekeren waarborg geven voor een later gelukkig huwelijk.

De toekomstige huisvrouw.

Wanneer wij de eene of andere groote gebeurtenis in 't verschiet hebben, dan treffen wij alle noodige voorbereidingen, ten einde alle mogelijke gebeurlijkheden met een kalmen geest het hoofd te kunnen bieden.

Wij vragen ons dan af, wat ons van dienst, wat nuttig en aangenaam kan zijn, wat wij in de eerste plaats noodig hebben.

De verloving kan met zulk een toestand vergeleken worden, die eene gewichtige gebeurtenis voorafgaat.

Het kloosterlijk noviciaat, waarvan ik in het laatste hoofdstuk sprak, bindt nog niet aan de beperkende ruimte der cel en eischt ook nog niet het afstand doen van elke vrijheid van wil en beweging — maar zijn eenmaal alle bindende geloften afgelegd; d. w. z. de professie gedaan, dan worden de poorten achter de jonge kloosterzuster gesloten en de buitenwereld kan geen rechten meer

op haar doen gelden; zij heeft zich geheel aan den dienst van God gewijd.

In het huwelijk is het niet anders.

Is het jawoord voor het altaar uitgesproken, heeft de priester de handen van het bruidspaar in elkan- der gelegd en den zegen der H. Kerk over hen uitgesproken, dan is de bond bezegeld en man en vrouw zijn één voor God en in het H. Sacra- ment. Om dit oogenblik met het volste vertrou- wen tegemoet te kunnen zien, om dan voor den geliefden man ook dat te kunnen worden, wat hij verwacht: de vriendelijke, toewijdende, voor alles zorgende en bezorgde gezellin, de trouwe kameraad voor het geheele leven — daartoe moet de jonge vrouw zich reeds gedurende den tijd der verloving voorbereiden, ook wat betreft de praktische huiselijkheid.

Men kan en mag niet met enkel Idealen reke- ning houden. De huiselijke deugd der vrouw en moeder wordt, ofschoon zij een waarborg is voor de hoogste zaligheid in het huwelijk, door zeer eenvoudige middelen verkregen. Met Gods hulp, door gebed en nederig streven zal het gelukken zich nuttig en aangenaam te maken, de lichtende ster van het huis en het sieraad van het gezin te worden. Eene sterke vrouw is de roem van haren man, en gelukkig het huis, waar zij met

een vasten blik in alle omstandigheden, met duidelijk begrip van alle verhoudingen, vol trouwe en hartelijke liefde, die slechts voor het welzijn der haren bezorgd is, heerscht. Beoefen reeds nu die huiselijke deugd, onderdruk zelfgevoel en hoogmoed, en tracht in die moedige liefde uwen man te behagen, zooals nu uwen verloofde.

De voortreffelijkheid der huisvrouw bestaat niet zoozeer daarin, dat zij met de dienstboden en even hard als deze werkt en zwoegt, dat zij zich, om zoo te zeggen, door gemeenschappelijk werk met hen gelijk stelt, als wel dat zij het huishouden in den grond verstaat, dat zij hare ondergeschikten niet alleen alle bezigheden kan aanwijzen, maar dat zij haar die ook zelve leeren kan; dat zij wijze omzichtigheid aan verstandige spaarzaamheid weet te paren, en zich zelve nooit beter of verstandiger waant dan ervaren vrouwen. Op die wijze zal zij de hoogachting van haren man verwerven; deze verlangt immers geene vrouw die van 's morgens vroeg tot 's avonds laat in onvermoeiden vlijt met de dienstboden wedijvert, — neen, de fijngevoelige man verlangt in haar eene aan hem gelijke vriendin, zijne liefhebbende gezellin, die zich niet de looden schoenen der alledaagsche gewoonten aan de voeten hangt, maar zich tot hem weet op te heffen, zijne op-

vattingen weet te begrijpen, belangstelling voor zijn streven en werken aan den dag weet te leggen, zonder daarbij haar huiselijke plichten te veronachtzamen. Daarheen moet reeds het streven der verloofde gericht zijn. Wanneer en zooveel het mogelijk is, moet zij trachten zich te doen onderrichten en zich eigenmaken, wat later de plicht van haar zal vergen, opdat zij eenmaal haar gezin waarlijk tot zegen strekt. Geen geld, geen hooge stand, ofschoon vooral het eerste onontbeerlijk schijnt voor een onbezorgd bestaan, geen schoonheid en lieftalligheid mogen u *alles* zijn; tracht veeleer in alle dingen den wil Gods te vervullen en de deugden en de eigenschappen eener voortreffelijke huisvrouw in het huwelijk mede te brengen. Gij draagt dan den kostbaarsten schat bij u, die meer dan goud en edelgesteenten waard is, en zijne zegeningen van geslacht tot geslacht zal voortplanten.

Gehoorzaamheid — Zelfbeheersching.

»Met den gordel en den sluier
Scheurt de zoete waan vaneen.»

Evenals de aanstaande kloosterzuster zich vooral in zelfverloochening en gehoorzaamheid oefent, zoo dient dit ook wel een der gewichtigste punten te zijn, welke de aanstaande jonge vrouw niet vergeten mag of mag gering achten; opdat zij de dagen van het engagement gebruike om zich die beide deugden met allen ernst eigen te maken. In die dagen bestaat er vooral veel gevaar voor het tegendeel.

Zij ziet zich bewonderd en aanbeden, zij weet dat alleen haar wil geldt; want de bereidwillige beminde ligt voor hare voeten en doet alles, om haar welgevallig te zijn.

En toch werd nooit een woord gesproken dat meer waarheid bevat, dan hetgeen de vorst der Duitsche dichters in zijn heerlijk lied: »Van de Klok» het eerst heeft geuit en tot gemeengoed van allen gemaakt:

»Met den gordel en den sluier
Scheurt de zoete waan vaneen.»

Men behoeft daarin nu wel niet het schrikbeeld

van beginnend leed en verdriet te zien; maar zoo-
veel is toch zeker, dat de uitverkorene met den
bruiloftsrok ook de stemming van den bruidegom
zal afleggen en zich het zeer spoedig gemakkelijk
zal maken in de dagelijksche kleeding van den
gehuwden man.

Dit is een klip, dien de streng opgevoede en
verstandige jonge vrouw doodeenvoudig voorbij-
gaat, zonder er zich aan te stooten en zonder er
eene bijzondere beteekenis aan te hechten, hoe-
wel niet zelden de moed en de blijde zin der
jonggehuwde vrouw er op schipbreuk lijden, wan-
neer zij gewoon en opgevoed was om te veel aan
zich zelve te denken. Zij ziet nu dat zij vrouw
is geworden, dat haar man niet met zooveel be-
zorgdheid voor haar en haar persoontje is; zij
verneemt niet meer die zoete vleiende woordjes
van voorheen; zij mist plotseling den galanten
minnaar, wiens diensten zij eens gewoon was elk
oogenblik in beslag te nemen.

Laat zij toch vroegtijdig bedenken dat dit de
natuurlijke, algemeen gebruikelijke weg is, en dat
elke jonggehuwde dien bewandelen moet, zoodra
de bruidskrans verwelkt en de bruidssluier wordt
afgelegd; dat zij er zich wel van overtuige dat
de hooge warmtegraad van de liefde eens verloof-
den niet altijd kan duren, maar allengs plaats

moet maken voor eene zachtere, meer gelijkmatige temperatuur; dat haar verloofde van het onzekere, hakend verlangen overgaat tot het zeker bezitten, en dat daarmede ook de plicht op hem rust om eene familie te gronden en het geluk en het welvaren daarvan te vestigen.

De tijd van het minnenkozen is voorbij, het ernstige leven verlangt van den man, dat hij zijne gansche kracht aan zijnen plicht wijde.

Maar dan ook moet zijne vrouw hem waardig ter zijde staan in zachte toewijding en gelijkmoedige zelfverloochening; zij moet geene bewondering, geen lof meer verlangen, maar stil en zonder ophef zich voegen naar de wenschen van den man (wel te verstaan in billijke en geoorloofde dingen), het eigen Ik vergetende, van eigen wenschen afstand doende.

Maar dat zal de vrouw niet vermogen, wanneer zij het niet reeds als meisje geleerd heeft. Niemand zal goed kunnen bevelen, wanneer hij tevoren niet heeft leeren gehoorzamen. Het zal een verwend, ijdel meisje uiterst moeielijk vallen zich later aan de meening van haren man te onderwerpen, en wanneer dat dan ook al moest geschieden, dan zou aan den verloofde van eertijds de naam van huistiran niet bespaard blijveu. Maar wanneer in het ouderlijk huis gehoorzaamheid en

volkomene onderdanigheid wet zijn geweest, dan heeft de verloofde reeds van de kindsheid af geleerd zich naar het betere inzicht, naar een hooger wil te voegen, dan zal het haar oneindig veel gemakkelijker vallen deze eigenschappen ook mede in het huwelijk te brengen. 't Is wel is waar veel, veel moeilijker om nu, kort voor het huwelijk, nog gehoorzaamheid te leeren en te beoefenen, maar een goede, ernstige wil en Gods genade vermogen alles, en het is dan ook veel beter als verloofd en uit eigen beweging zich die noodzakelijke deugd eigen te maken, dan er in het huwelijk toe gedwongen te worden! —

Oefen u dan naarstig in deemoed en bescheidenheid, lieve verloofde! Doe gaarne afstand van lofprijzing en vleierij, maak u vertrouwd met de gedachte, dat de rollen eenmaal omgekeerd zullen worden en dat dan de man over de vrouw heerscht, zooals nu de verloofde over haren aanbiddet.

Eene vrouw die haren man onder den pantoffel heeft en zich zelve de heerschappij in huis aanmatigt is een betreurenswaardig onnatuurlijk wezen, dat nooit sympathie zal opwekken en ook nooit hare kinderen en ondergeschikten ten zegen en tot een goed voorbeeld kan strekken, maar het gezag van den vader en den gebieder onder-

mijnt; doch niet zonder ook op haar zelve eene schaduw van stille verachting en verwijt terug te werpen.

Verheug u daarentegen wanneer gij in uwen man een steun en eene hulp kunt vinden, waaraan gij u kunt vastklampen, een vriend en raadgever, die u helpt, u bemoedigt en u tevens in uwe onervarenheid onderricht.

Wees blij en dankbaar wanneer hij u overtreft, wanneer gij tot hem op moet zien, want in dezelfde mate als uwe hoogachting voor hem toeneemt, zult gij ook bereid zijn u aan hem te onderwerpen en uwen wil naar den zijnen te voegen. — Kwel uwen verloofde ook niet met grillen en tegenwerpingen; dat zijn kinderachtigheden zonder waarde en later zou uw man u die kwalijk kunnen nemen. Al mag het nu ook eens aardig zijn met elkander ongenoege te hebben, om zich later met veel meer vuur nog te verzoenen; al moge de pruilende beminde den verloofde ook soms verrukkelijk toeschijnen: — al te licht wordt zulk spel tot eene gewoonte en nooit zullen zij de liefde versterken of vermeederen.

Toon reeds nu aan uwen verloofde dat gij zijn wil weet te eerbiedigen en te achten; een edele man, die u waarlijk liefheeft, zal uwe zachtmoe- digheid en inschikkelijkheid zekerlijk nooit mis-

bruiken, geen onderworpenheid van u verlangen, maar u zoover en zoo dikwijls het kan tegemoet komen. Het zou veel moeilijker gaan, wanneer de luimen de overhand hadden gekregen en in het jonge huwelijk heden opgeruimdheid en eensgezindheid, morgen misnoegdheid en kregelheid heerschten. Ik zou elke verloofde met aandrang willen smeeken, dat zij zich vastberaden voorbereide op den grooten, hoogst gewichtigen en niet te gering te schatten stap; den stap van maagd tot vrouw, opdat niet een onbeduidend onrijp kind, maar eene met het noodige inzicht en met deemoed toegeruste vrouw de goede engel van het jonge huwelijk, de liefhebbende gezellin van haren man werd, die zonder zelfzucht op zijne wenschen let, het eigen geluk niet telt, om slechts voor het zijne te leven, en het hare slechts in en met hem vindt.

Een voorbeeld uit het leven.

De kinderachtige trots en eigenzinnigheid van een jong meisje was oorzaak, dat het haar eigen aardsch geluk verspeelde, haar leven verbitterde

en hare toekomst vernietigde. — Dit meisje was met een ernstigen en geestvollen man verloofd.

Deze had reeds vroeg den strijd om het bestaan aanvaard en zich wel is waar met veel moeite en ten koste van zware ontberingen, maar eervol erdoor geworsteld en eindelijk het beoogde doel bereikt.

Warm en weldoend als de stralen der lentezon was de liefde van dit jonge meisje op zijn gemoed gevallen en zijne genegenheid voor het liefvallige wezen, welks bezit hem als het toppunt van aardisch geluk toescheen, was diep en innig.

Het meisje, eene verwende lieveling, wier blijde voorhoofd zelfs nooit door eene voorbijgaande wolk was verduisterd geweest, kon den ganschen omvang van zijn groot karakter niet begrijpen, en zij zag bijna angstig en met schrik tot hem op.

Maar zij gaf zich geene moeite om zijn wezen te doorgronden, zijne neigingen na te gaan, zich naar hem te regelen.

De uren, die zij in zijne nabijheid doorbracht, zocht zij met speelschheid en kinderachtige plagerijen te korten, en er ontwaakte in haar geen enkel verlangen, om hare geringe kennis te vermeerderen, de verzuimde en verbeuzelde dagen en jaren in te halen, en zich alzoo den beminden man meer en meer waardig te maken.

Het onbezonnen kind kende niets dan haren eigen wil, en daar deze voor de toegeefelijke ouders steeds een onuitwisbaar gebod was geweest, zoo verwachtte de bekoorlijke verloofde hetzelfde ook van haren toekomstigen echtgenoot. Wee hem, wanneer hij het soms durfde wagen haar tegen te spreken. Sinds zij verloofd waren, hadden beiden dagen van ongestoord geluk genoten. Hij kende in den beginne geen anderen wil dan den haren, en zoo was zij steeds in de beste luim geweest. Wanneer zij er in mocht slagen den stillen man vroolijk te zien lachen, wist zij zijne ernstige bemerkingen weg te schertsen, en sloot zij met een kus of een grappig woord zijne lippen, wanneer die wilden leeren of berispen.

Zulk een omgang tusschen twee verloofden zou nauwelijks de weinige maanden of het korte jaar van een engagement kunnen blijven duren — hoe veel te minder dan voor het gansche lange huwelijksleven met zijne zware plichten en eischen? Maar tot dusverre had het jonge meisje nog aan niets anders als aan zich zelve gedacht.

Op zekeren zomerschen dag wilde een groot gezelschap onderling een uitstapje in het frische groen van het bosch maken en Emma, aan eenen vroolijken vlinder gelijk, verheugde zich

er in met haren verloofde van de partij te kunnen zijn.

»Doe mij het genoegens'', vroeg deze vriendelijk, »en draag vandaag het hemelblauwe kleed, waarin ik u den eersten maal zag, lieve Emma!''

Emma zag verrast op. Had Willy ook nog een wensch? Tot dusverre had men slechts naar den haren gevraagd.

Snel antwoordde zij: »Neen, dat doe ik niet, ik wil wit dragen.''

»Maar waarom geen blauw, lieve?''

»Men heeft mij reeds dikwijls gezegd, dat blauw mij niet goed kleedt, en daarom laat ik het.''

»Vraagt gij dan nog naar den smaak van anderen? Als 't mij maar bevalt,'' antwoordde Willy glimlachende.

»Zeker, zeker, vraag ik daarnaar, mijn beste! Begint gij u nu reeds als mijn toekomstigen heer en gebieder te beschouwen?

De toon harer stem klonk bits, en hij antwoordde bijna treurig:

»Emma, Emma, hoe kunt ge aan zoo iets denken, laat staan nog dat gij er mij verdriet mee aandoet! Ik zag dat blauwe kleed zoo gaarne, omdat ik u daarin voor 't eerst zag, en daarom verzoek ik u het aantetrekken. Natuurlijk moogt gij doen wat gij verkiest.''

»Ei zoo, mag ik? mag ik werkelijk?» vroeg zij spottend, »staat mijnheer gemaal *in spe* het toe? O, wat mijn toilet betreft, zal ik altijd en in de geheele toekomst kiezen wat mij belieft.»

»Ook wanneer ik u verzocht, dit of dat te dragen?»

»Ook dan!» —

Er heerschte een paar minuten in de kamer een pijnlijk stilzwijgen, de jonge verloofde was rood van toorn en trommelde verlegen met hare vingers op de tafel; haar beminde stond met gefronst voorhoofd voor haar en wilde klaarblijkelijk eene betere stemming afwachten.

Eindelijk nam hij het woord weder op: »wanneer ik u echter smeekte, lieve Emma, trek heden het blauwe kleed aan, *ter liefde van mij*»

Hij sidderde bij deze woorden.

»Willy, gij zijt belachelijk!»

»Dat ben ik niet, even min is het zaak, die mij tot mijn verzoek drijft, er staat hier meer op 't spel dan gij misschien wel denkt. Wilt gij mijnen wensch vervullen?»

»Neen, en nogmaals neen!» Toornig stampte de kleine voet op het tapijt — nu wil ik eerst voor goed niet!»

De aldus afgewezen scheen ten diepste beledigd, hij beet zich op de lippen, greep zijn hoed

en maakte zich gereed om heen te gaan. »Ik zou u niet gaarne willen prikkelen, lieve Emma», sprak hij met de grootste zelfbeheersching, »denk nog eens over ons gesprek na; over twee uur kom ik terug om u voor den trein af te halen, dan, hoop ik, zal alles weer goed zijn.»

Zoo scheidden zij, diep bedroefd. Zooals heden was hij nog nooit van haar weggegaan, en toch was het eene nietsbeteekenende kleinigheid, die hen oneenig maakte: een blauw kleed! — Was het nu wel de moeite waard, daar zoo op te staan? Moest hij niet veeleer lachen over het kinderachtig onverstand aan beide zijden?

»Emma zal het wel doen als zij alleen is, hoop ik.» Willy trachtte zich zelven met geweld gerust te stellen.

Intusschen zat Emma op hare kamer te schreien; maar zij weende niet wijl zij berouw had haren verloofde gekrenkt te hebben; ook niet omdat hij boos weg was gegaan — neen, zij weende uit trots. Zij wilde niet toegeven; hij mocht zeggen wat hij wilde, toegeven wilde zij niet, tot geen prijs! Waarom begeerde hij ook zoo iets doms? Zou zij toegeven? Neen, dat nooit! De eerste schrede zou eene tweede en eene derde, en vele andere ten gevolge hebben, en wanneer zij zelfs niet in zulke dingen, die haar geheel alleen be-

troffen, volle vrijheid had, wat zou er dan wel van haar geworden? Tot dusverre had zij altijd en overal haren wil doorgezet, altijd had zij gelijk gekregen en geene tegenspraak geduld, en zou zij dat nu van haren Willy dulden? Neen, zij was vast besloten, voet bij stuk te houden. Ach, alleen uit eigenzinnigheid! —

Stipt, op de minuut af, verscheen haar verloofde om haar af te halen. Terwijl hij de in de ontvangkamer vertoevende moeder begroette, was zijn blik vol verwachting gevestigd op de deur van Emma's Kamer; eindelijk ging deze open, zijne verloofde verscheen op den drempel, schoon als eene roos in den morgenstond en groette hem met een zelfbewust glimlachje, zij droeg — *een wit kleed*.

Haar verloofde was doodsbleek geworden, toen hij langzaam maar met duidelijke stem tot haar sprak: »Nu, in dit oogenblik weet ik, Emma, dat gij mij niet liefhebt, dat gij het niet over u kunt verkrijgen, eenen kleinen wensch van mij te vervullen, en dat gij geen ander dan een weigerend antwoord op mijn verzoek vindt. Moet ik dat reeds nu en van mijne verloofde ondervinden, wat staat mij dan wel in het huwelijk te wachten, wanneer er misschien sprake zal zijn van geheel andere en veel gewichtiger zaken, die in

veel hoogere mate uwe toegevendheid zullen behoeven!

Niets zou zoo schoon, zoo edel van u zijn geweest, als gij uwen trots, de eigenzinnigheid uwer kinderjaren hadt weten af te leggen — maar gij wildet daarin volharden! Het zij dan zoo! Blijf evenwel aan dit oogenblik denken, waarop gij een trouw hart van u gestoten en onuitsprekelijk ongelukkig gemaakt hebt!”

Nog een langen, treurigen blik op haar werpende, schreed hij langzaam op de deur toe; nog draalde hij, nog hoopte hij op een verzoenend, op een goed woord: »Blijf Willy! Vergeef mij! Ik was eigenzinnig, maar ik zal het niet weer zijn!” Ach, dat Emma dat woord gesproken had! Maar zij bleef stom; haren verloofde den rug toekeerende, het voorhoofd in rimpels getrokken, volhardde zij in eenen onverstandigen trots, geen enkel woord riep hem terug, — zoo ging hij, met bloedend hart, om haar nooit weer te zien.

Heeft deze ervaring niet wellicht eene zekere bitterheid tegen het geheele vrouwelijke geslacht bij den ernstigen, eenzamen man achtergelaten? Is niet menige goede bedoeling ten onder gegaan in het vooroordeel en het mistrouwen van het gebroken hart? En aan wie dan de schuld?

Zal niet in latere jaren verdriet en berouw zich

meester hebben gemaakt van het dwaze, trotsche schepseltje, dat een edelen man en een levensgeluk aan zijne eigenzinnigheid heeft opgeofferd? Keer dan met aandacht in u zelve en zoek uwe kleine gebreken te kennen en afteleggen; ook eene kleine trotschheid kan zware gevolgen na zich slepen.

Maat houden in de betuigingen van genegenheid.

De onthouding is eene deugd die in het noviciaat geoeffend moet worden.

Ook aan de wereldsche bruid kan ik die niet genoeg op het hart drukken. Te veel zoetigheid bederft den maag en veroorzaakt walgen, te veel teederheid zou bij eenen denkenden man evenzeer als bij een ernstig, degelijk meisje, op dezelfde wijze kunnen werken.

Elke overdrevene uiting van het gevoel, elke sentimenteele overspannenheid is ongezond voor het gemoedsleven.

Daar gelaten nog dat menige man zich daardoor eerder afgestoten dan aangetrokken gevoelt, en er eerder een medelijdend lachje dan eene

werkelijke goedkeuring voor over heeft, is de te groote teederheid geen middel dat de liefde versterkt.

Deze moet integendeel geheel anders gepleegd worden, wil zij blijder bloeien en zich krachtiger ontwikkelen.

Het spreekwoord is maar al te waar: »Wat men zoo goedkoop verkrijgt, kan niet veel waarde hebben.»

Eene jonge dame, die zich uit ware liefde verloofd had en haren uitverkorene met geheel haar hart was toegedaan, gedroeg zich tijdens het engagement zeer terughoudend tegenover hem, en dat niet alleen in het bijzijn van anderen, zooals het in goede gezelschappen betaamt, maar ook in den engeren familiekring en in den innigen omgang met hem.

Nooit, of althans zeer zelden, bood zij zelfs een teeken van hare teederheid aan en veroorloofde ook in dit opzicht geen overdrevenheid, maar wees koel en vastberaden elke warmere toenadering af; een diepe innige blik in zijne oogen, de liefde die zijne trekken zich uitte, of ook slechts een warme, vaste handdruk waren haar voldoende. Niet zoo evenwel den vurigen, jongen man, die met gloeiende liefde aan zijne verloofde hing.

Soms geloofde hij werkelijk, dat zij hem on-

mogelijk zoo kon beminnen als hij haar liefhad
en dat zij nog veel hartelijker zou moeten wor-
den. Dikwijls noemde hij haar schertsenderwijze
zijne marmeren bruid. Later, toen zij gehuwd wa-
ren, leerde hij spoedig de groote, rijke liefde zijner
jonge vrouw kennen, want nu betoonde zij hem
de teederste toegenegenheid en leefde zij zonder
terughouding eenig en alleen in en voor zijn ge-
luk. Zij was slechts tevreden als hij het ook was;
en al wat zij kon doen, om hem innig en gaarne
aan zijn tehuis te boeien, stelde zij in 't werk
en zoo liet bij hem geen twijfel meer bestaan
over hare ware gevoelens. Nu kon zij haar man
soms plagen dat hij koeler was geworden en ka-
rigger met zijne liefkozingen — maar hij had
geene enkele reden meer om zich over zijne vrouw
te beklagen. Mochten toch alle verloofden het zich
goed voor den geest stellen, dat al hare teeder-
heid niet tijdens het engagement mag uitgeput
worden; dat het, integendeel, zeer verkeerd zou
zijn in dien tijd alle zoetigheid te verbruiken en
er niets van over te houden voor het huwelijk.
Domme kinderachtige vleiwoordjes en laffe verliefde
praat moeten een verstandigen man op den duur be-
paald gaan vervelen en tegenstaan; en toch mag
zijne verloofde hem nooit vervelen; want zulks zou
een groot gevaar voor een blijvende liefde zijn.

»Den juisten maat houden; ook in de uiterlijke bewijzen van teederheid.» Ziedaar de spreuk, die ik boven den ingang van de kamer van elke verloofde zou willen geschreven zien; natuurlijk alleen in den geest en niet voor alle oogen zichtbaar.

Wilt gij kostbaar zijn, maak u dan kostbaar. In den juisten zin opgenomen is dit zeker de beste raad die kan gegeven worden; maar hij moet evenwel geen trots of hoogmoed opwekken, edoch eene waarschuwing zijn, opdat niet het bekoorlijkste bij de vrouw, hare schuwe, maagdelijke terughoudendheid gevaar loope of nadeel lijde. De verloofde moet bij haren aanstaande in zulke hooge achting staan, dat hem de moed ontbreekt haar al te na te komen.

Deze terughoudendheid moet noodzakelijkerwijze uit achting voor zich zelve voortvloeien, want die al te groote teederheid is ook niet zonder gevaar voor de ziel. Het karakter van den man is veel anders gesteld, als dat van de vrouw. Vooral aan het in zedige verborgenheid opgegroeide meisje blijven al die gedachteu vreemd, die den harts-tochtelijken jongen man, vooral wanneer hij van een licht ontvlambaar gemoed is, maar al te spoedig in verleiding en zonde voeren.

De onbevangen overgeving, de al te vertrouwende onschuld van jeugdige verloofden kan, zon-

der dat men het weet noch wil een gevaar worden en de zuivere liefde, het ideale geluk van den verlovingstijd, doen verloren gaan. Daarom moet er ook in dit boekje nadrukkelijk op gewezen worden, dat beide verloofden nooit, of althans slechts op den dag en voor zeer korten tijd alleen mogen zijn of met elkander onder vier oogen spreken. Altijd moet het zorgdragende oog van ouders of vertrouwbare vrienden of ondergeschikten over het samenzijn waken.

De deugd is een glas, dat door den lichtsten stoot verbrijzeld wordt, de reinheid der ziel is een spiegel, welke door den geringsten adem dof wordt; noch verstand, noch fijne ontwikkeling zijn vertrouwbare beschermers tegen de golven der hartstochten, en die hartstocht wordt door niets schielijker opgewekt, dan door eene al te groote teederheid in een onbewaakt oogenblik. Slechts eene strenge, op innigen godsdienst gegronde opvoeding biedt eenen zekeren waarborg aan tegen elke zondige beking.

Ik kan den verloofden aan het slot van dit hoofdstuk geen beteren raad op het hart drukken, dan dien welken de goddelijke Zaligmaker eens in den hof van Gethsemanie tot zijne leerlingen gesproken heeft: »Waakt en bidt, de geest is gewillig, maar het vleesch is zwak.»

Geld — Vertrouwen — Kinderliefde.

Alvorens ik mijn boekje eindig, zou ik de verloofde nog wel eenige dingen op het hart willen drukken; dingen waarop men met niet te veel ernst kan letten en die voor het toekomstig geluk onontbeerlijk kunnen worden. Indien de verloofde er naar streefde om gedurende den tijd van het engagement die hoedanigheden en die deugden zich eigen te maken, waarover hier gesproken is, kon zij het in dit streven tot eene zekere volmaaktheid brengen, dan was haar de schoonste voorbereiding tot een gelukkig huwelijk verzekerd en zou zij onfeilbaar op de genade Gods kunnen rekenen.

In de eerste plaats wil ik spreken over de al te groote gehechtheid aan geld en rijkdom.

Natuurlijk stel ik op den voorgrond dat bij de verloving, door de ouders geen dwang ter wille van het geld is uitgeoefend; want in zulk een geval zou het aan de dochter geoorloofd zijn de kinderlijke gehoorzaamheid te weigeren, of althans trouwe vrienden om bemiddeling of voorspraak bij de ouders te verzoeken, opdat zij niet zonder genegenheid als eene koopwaar aan eenen rijken man werd verkocht.

Soms zou de zekerheid eene rijke vrouw te

zullen worden, ook wel eens den doorslag kunnen geven bij de keuze van eenen verloofde.

Maar al zou dat ook niet het geval zijn, al zou de gedachte aan eigenbaat en hebzucht verre van u zijn geweest, bij uwe verloving dan is het toch ongetwijfeld zeer aanlokkelijk, wanneer men de zekerheid kan hebben, dat men zich niets zal behoeven te ontzeggen, dat men altijd over voldoende middelen kan beschikken, niet alleen om te voorzien in de dagelijksche behoeften, maar ook om elk genot te kunnen smaken, elke begeerte te kunnen bevredigen.

Maar oneindig veel grooter en tevens edeler is het voordeel dat de rijkdom ons aanbiedt in de mogelijkheid om behoeftige menschen van den eigen overvloed te kunnen mededeelen en daardoor te hulp te komen. — Wanneer eene, uit financieel oogpunt schitterende toekomst u wacht, lieve verloofde; wanneer gij soms uit eenigszins bescheidener positie en eenvoudiger omstandigheden een leven te gemoet gaat dat u overvloed en rijkdom aanbiedt, vergeet dan niet den goeden God voor zulk eene beschikking te danken, maar laat u niet verblinden, niet tot hoogmoedige gedachten verleiden, noch uw medelijdend hart door den kouden Mammon versteenen.

Beschouw uwen toekomstigen rijkdom veeleer

als een welkom geschenk van de goedheid Gods, dat even dienstbaar aan het nuttige als aan het aangename moet gemaakt worden, en voor u middel moet zijn en geen doel. — De rijkdom kan soms het geluk vestigen; maar daarom be- teekent hij zelf het geluk nog niet. Alle schatten der wereld kunnen geen verloren gezondheid teruggeven, noch een tevreden hart verleenen, noch een dierbaar leven met een enkel uur verlengen.

Bovendien kan zelfs het aangenaamste leven, de fraaiste woning, de smaakvolste inrichting van het huis, de kostelijkste tafel met al hare genietingen spoedig tot eene gewoonte worden, zoodat men zich over zulk bezit niet eens meer dan over iets buitengewoons kan verheugen.

En wanneer het eens het geval mocht zijn, zooals reeds meermalen gebeurd is, dat het vermogen door een ongeluk of door een der grillen van het lot verloren ging; als daarmede ook de schoone droom van een heerlijk leven te niet ging — zoudt gij dat kunnen dragen? Stel u zelve de vraag, of gij uwen man, ook om hem zelve zoudt kunnen beminnen, als hij zonder vermogen was, en hem trouw ter zijde staan? God moge u voor zulk een ongeluk behoeden, lief kind! Maar het is goed en het is misschien raadzaam, dat men zulke mogelijkheden ook eens

overweegt, opdat de ziel meer en meer van het aardsche klatergoud worde losgemaakt en vrij hare eigene waarde kunne toonen en het hart zich niet al te zeer aan goud en glans hechte. —

En dan nog dezen raad: Wacht er u voor met uwen verloofde een kinderachtig spel te spelen of met hem te koketteeren. Niet iedere man verdraagt zulk eene behandeling. Al is het dan ook niet gemeend, al is het dan ook slechts scherts en jokkerij — het kan, verkeerd opgenomen, smartelijke gevolgen hebben.

Tracht er elken dag naar om hem meer en beter te leeren kennen, zijne neigingen, zijne liefhebberijen, ja zelfs zijne kleine gebreken te doorgronden, want ook dat zou later in het huwelijk menige twist voorkomen. Welke man, al ware hij oogenschijnlijk de koelste en in geestelijk opzicht de minst beduidende, zou ongevoelig blijven voor een klein compliment, voor eene kleine verrassing of oplettendheid door eene teedere liefde geboden?

Zulke kleine dingen zijn in hunne gevolgen van veel grootere beteekenis, dan men in de verste verte wel bevroedt.

Van evenveel belang is het kibbelarij en oneenigheid te voorkomen.

De eerste twist tusschen verloofden is wel is

waar geen ongeluk, maar toch altijd betreurenswaardig, en maakt de fundamenteen los, waarop het geluk gebouwd is.

Prikkel uwe verloofde nooit tot jaloezie. Hoe bescheidener, hoe ingetogener gij u in gezelschappen gedraagt, des te meer zal men u hoogachten. Het is volstrekt geen bewijs van zijne sterke liefde, zooals gij misschien mocht denken, als uw verloofde u met toornige verwijtingen overlaadt, omdat gij andere mannen (al ware het dan ook natuurlijk alleen uit scherts) door een bijzonder levendig onderhoud in uwe nabijheid brengt en hunne vleierijen aanhoort.

Maar kwel hem van uw kant ook niet door uwe jaloesie.

Als God uwe keuze geleid heeft, moet gij niet op kleinigheden letten, en op praatjes en achterklap moet gij geen acht slaan.

Mistrouwen of verwijtingen, die niet gerechtvaardigd zijn, doen het hart pijnlijk aan van den man, die zich van geene schuld bewust is.

Ik heb een jong paar gekend, dat in dit opzicht alle andere tot toonbeeld zou kunnen strekken. Het beroep van den verloofde verwijderde dezen soms weken en maanden lang van zijn meisje, maar nooit kwam in de verste verte een twijfel aan zijne trouw en liefde bij haar op, en meer-

malen wees zij de oorblazerij van slechte lieden, die den jongen man trachtten te belasteren, met verontwaardiging van zich. Eveneens behield haar verloofde dat vaste, onwrikbare geloof aan hare liefde. In gezelschappen was zij veel gezocht en omringd en men zocht haar op en praatte gaarne met haar. Dit lokte haren verloofde de bekentenis af: »Hoe meer ik haar gevierd en bewonderd zie, des te gelukkiger gevoel ik mij, dat het voortreffelijke meisje onder zoovele mannen juist aan mij de voorkeur heeft gegeven.»

Geene enkele andere gedachte kwelde hem. — Het vertrouwen dat twee geliefden in elkander stellen, is waarlijk iets wonderbaar schoons! Evenzeer als jaloezie, wantrouwen, plagerijen tijdens de verloving dikwijls vooraf reeds hunne sombere schaduwen op het huwelijksgeluk werpen, evenzeer wordt het vast gegrondvest op vertrouwen, geloof en zekerheid.

Een man, die jaren lang in een uiterst gelukkig huwelijk had geleefd, zeide, toen hij op zijn sterfbed lag, tot zijne weenende vrouw: »Dat gij mij van den aanvang onzer liefde geheel uw onverdeeld vertrouwen hebt geschonken, dat gij mij geloofd en u geheel op mij verlaten hebt, dat is de lichtende ster van geheel mijn huwelijksleven en van mijn geluk geweest, waarvoor ik u nooit genoeg heb kunnen danken.»

Eindelijk mag de liefde van de verloofde voor hare ouders in geenen deele door hare verloving lijden, ja, ik zou zelfs durven beweren, dat het niet meer dan natuurlijk is, dat zij door dezen ernstigen stap, bij dit keerpunt in haar leven, eerst duidelijk en goed zou leeren erkennen wat zij aan vader en moeder te danken heeft, hoeveel deze reeds voor hun kind hebben opgeofferd, en hoe zij nu ook het laatste, zwaarste offer, dat van de scheiding van hunne beminde dochter, dat van haar verlies als steun en troost van hunnen ouderdom, bereidwillig brengen. Ja, die liefde der ouders die het dierbaarste aan den vreemden man afstaat en zich tevreden stelt met het bewustzijn het geluk hunner lieveling te hebben gevestigd, is waarlijk onbaatzuchtig.

Een edele man zal zijne verloofde des te hooger schatten, als hij in haar de trouwe, gehoorzame dochter, het liefhebbende kind kan achten. Indien het anders ware, zou het niet goed zijn. Ook voor haar moet de houding van haren verloofde tot zijne ouders tot maatstaf van diens karakter dienen. De onderlinge liefde van twee verloofden, al is zij ook nog zoo groot, zoo vurig, kan zeer goed samengaan met de teederste kinderliefde.

Ik heb een schoon, beminnenswaardig meisje gekend, dat met eenen rijken jongen man verloofd

werd. Deze stamde van eene zeer goede, voorname familie af; zij was de dochter van eenen braven maar onbemiddelden ambtenaar, zoodat zij van af hare vroegste jeugd hare moeder in alle huiselijke werkzaamheden de behulpzame hand bood en nu ook het geheele huishouden op voorbeeldelooze wijze verstond.

De jonge man was met de bekoorlijkheid van het meisje en met al hare goede eigenschappen en kundigheden zeer ingenomen, maar reeds na korten tijd stelde hij de voorwaarde dat zijne verloofde, zoodra zij zijne vrouw zou zijn, allen omgang met hare ouders zou afbreken, daar hij van zijne familie niet kon vergen dat deze in intiem verkeer met hare verwanten zou treden, wjl beschaving en opvoeding ter weerszijden zoo hemelsbreed van elkander verschilden.

Als antwoord op dezen eisch zond het brave meisje den verlovingsring terug. »Ons engagement is uit», verklaarde zij, »want nooit zou ik mijne goede ouders, wien ik leven en opvoeding en alles wat ik ben te danken heb, zulk een verdriet en zulk eene vernedering kunnen aandoen. Het vierde gebod brengt de belofte des Heeren mede — maar hoe zou ik in ons huwelijk ooit op zegen, ooit op Gods genade kunnen hopen, als ik dit gebod op zulk eene zware wijze zou krenken.»

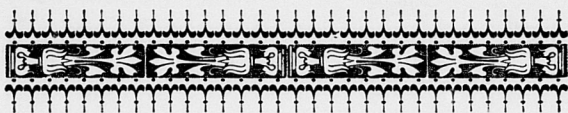
Geene smeekingen, geene latere beloften konden haar in haar besluit doen wankelen; zij kon zich geen geluk verbeelden aan de zijde eens mans, die haar in staat achtte hare brave, rechtschapen ouders te mijden.

Dit jonge meisje heeft veel ten offer gebracht — want het is niet gemakkelijk zulk een schitterend huwelijk te doen, als hier het geval was, maar liever zag zij daarvan af, dan van den omgang met vader en moeder. — Zooals gij uwe eigene ouders liefhebt, moet gij ook den ouders van uwen aanstaanden echtgenoot zijn toegedaan; althans moet gij hen naar beste willen en kunnen behandelen, hun kinderlijke eerbied en genegenheid bewijzen.

Al zijn er soms ook omstandigheden die eene wederzijdsche toenadering niet als zeer gemakkelijk of wenschelijk doen voorkomen, beschouw het dan toch als uwen plicht om uwen verloofden en toekomstigen echtgenoot een bewijs uwer liefde te geven, door ook zijne ouders lief te hebben.

Het tegendeel zou hem pijnlijk aandoen, maar daarentegen zal hij u ook voor elk goed woord, elke vriendelijke tegemoetkoming, van harte danken.

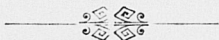
Slotwoord.

En nu, lieve verloofde, meen ik naar mijn besten wil en weten, u alles op het hart te hebben gedrukt, wat ik dacht dat u nuttig en heilzaam kon zijn.

Ik herhaal het u nog eens voor den laatsten maal: De verlovingsdagen zijn veel gewichtiger en van veel meer beteekenis, dan men oppervlakkig wel zou meenen. Het zijn heilige dagen, omdat zij de voorbereiding voor het groote sacrament des huwelijks zijn, en als zij goed en heilig worden doorgebracht, verzekeren zij aan het erop volgende huwelijk de heerlijkste vruchten.

Mogen deze aan allen ten deel vallen, die dit boekje zullen lezen. Gods beste zegen zij met haar!

E
V
D
P
M
D
D
V
D
D
C

Inhoud.

	Blz.
Eenige woorden tot inleiding	1
Van Kind tot Jonkvrouw	1
De eerste schrede in de wereld	4
Het Engagement	9
Met God beginnen	11
De zending eens engels	12
Eén in geloof	16
Voorbeelden uit de werkelijkheid	27
Beproof uw hart	36
De verloving is het noviciaat van het huwelijk	39
De toekomstige huisvrouw	44
Gehoorzaamheid — zelfbeheersching	48
Een voorbeeld uit het leven	53
Maat houden in de betuigingen van genegenheid	61
Geld — vertrouwen — kinderliefde	66
Slotwoord	75

